

EVALUERING AV MASTER I PEDAGOGISK-PSYKOLOGISK RÅDGIVNING (PPR)

Helhet og sammenheng i studieprogrammet

Sammensetning av emner, dekker emnene programmets læringsmål? Er det sammenheng mellom emnene i studieretningen?

Master (MA)-studieretningen i Pedagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR) gir en yrkesrettet, forskningsbasert pedagogisk utdanning som er spesielt rettet mot arbeid i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, men som også er relevant for administrasjon og utredningsarbeid. Masteren i PPR bygger på bachelor (BA) med fordypning i pedagogisk psykologi – hvordan mennesker lærer og utvikler seg. Det ble gjennomført en omfattende revisjon av BA og MA innenfor pedagogisk psykologi for noen år siden. Ny MA i PPR ble implementert fra høsten 2019.

MA-studieretningen har tre store fagemner som går over tre semestre i følgende rekkefølge: Sosioemosjonelle vansker og utviklingsforstyrrelser (PED4101, 15stp), Språk, kommunikasjon og læring (PED4102, 20stp) og Rådgivning og veiledning (PED4104, 15stp). Faglige og etiske vurderinger i kartlegging og tiltaksarbeid på individ, gruppe og systemnivå er vektlagt innenfor alle disse tre områdene. I andre semester har studentene ett mindre emne i Testmetode (PED4103, 5 stp) som bygger på kunnskapen i PED4101 og PED4102. Dette emnet fokuserer på bruk av kognitive tester i henhold til norsk standard. Studentene får mulighet til å gjennomføre Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC-V) med barn på en skole som vi samarbeider med, og de lærer å følge god praksis med hensyn til å administrere, tolke og formidle resultatet av WISC-V. Studentene har 3-ukers praksis (3 dager per uke) ved ulike utdanningsinstitusjoner i første semester og 8-ukers praksis (4 dager per uke) i Pedagogisk-Psykologisk Tjeneste (PPT) i tredje semester. I tillegg gjennomføres dags-ekskursjoner til steder som Senter for sjeldne diagnoser og Statlig spesialpedagogisk tjeneste (Statped) i første og andre semester. I tredje semester har studentene et emne om Forskningslitteratur og oppgavearbeid (PED4105), som skal støtte arbeidet med å anvende og evaluere forskningslitteratur i masteroppgaven.

Inndelingen i emner og sammenhengen mellom dem fungerer godt i forhold til en tematisk oppbygging. Vi har ikke fått tilbakemeldinger fra studenter eller forelesere om at dette er problematisk. For PPR er det fint at emnet i generell metode og dataanalyse/statistikk (PED4011, 15 stp) er lagt til første semester. Mye av forskningen innenfor pedagogisk psykologi er kvantitativt orientert, og studentene trenger god metodekunnskap for å forstå og evaluere litteraturen på pensum.

I evalueringene som er gjennomført innenfor ny studiestruktur (de to siste årene) gir studentene positive tilbakemeldinger på at teorien de lærer er relevant for praksis.

I hvilken grad undervisnings- og vurderingsformene for emner i programmet supplerer hverandre og støtter opp under programmets læringsmål?

Samlet sett dekker pensumet og undervisningen i emnene programmets læringsmål godt. Evalueringene fra studentene på undervisningen er stort sett svært positive på alle emner. Studentene gir uttrykk for å sette stor pris på at de møter ulike og faglig dyktige forelesere. I noen emner (for eksempel PED4101), opplever studentene at foreleserne har for lite tid til å drøfte temaer i dybden, og emneevalueringene viser at studentene ønsker seg mer undervisning i flere emner (se mer knyttet til metodeemnet under).

Pensum oppleves generelt sett som utfordrende og lærerikt. Noen studenter setter pris på dette, mens andre ønsker seg enklere lærebøker, gjerne på norsk. Vi har forsøkt å velge norskspråklige lærebøker der det er mulig og nødvendig, men ofte er den engelskspråklige litteraturen mer forskningsbasert.

Eksterne aktører fra Statped, Pedagogisk-Psykologisk Tjeneste (PPT) og barnevernstjenesten trekkes inn i undervisningen. Disse samarbeidene vurderes svært positivt av studentene. I emnet i testmetode (PED4103) ble for eksempel forelesningene fra Statped, ikke minst case-oppgavene som ble diskutert i grupper, trukket fram som spesielt positivt.

Studentene får gruppebasert veiledning på faglige problemstillinger i seminarene på to ulike emner (PED4102 og PED4105).

Studentene rapporterer at ekskursjonene gir økt forståelse for faget og ikke minst innsikt i variasjonsbredden av mulige yrker og arbeidsoppgaver (se evalueringer i PED4101 og PED4102). Muligheten til å drøfte case fra virkeligheten og koble det til forskning og teori på pensum vektlegges som spesielt positivt.

Vi har en kombinasjon av vurderingsformer. En testrapport knyttet til WISC, en skriftlig sammenfatning av en forskningsartikkel, to skoleeksamener (henholdsvis på 6 og 8 timer), en skriftlig sammenfatning av en artikkel og en case-oppgave som gjennomføres som hjemmeeksamen. Oppfølgingen i emnene gir støtte og forberedelse til hvordan ulike eksamener og oppgaver skal gjennomføres.

Oppfølging av studentene i praksis på PED4101 og PED4104 etter ny studiestruktur

Emneansvarlig og/eller praksiskoordinator gjennomfører et oppstartsseminar med praksisstedene. Det legges også til rette for at studentene kan treffe praksisveilederne på dette møtet. Studentene har i tillegg et forberedelsesseminar med praksiskoordinator før de drar ut i praksis.

Praksiskoordinator gjennomfører oppstarts-samtaler på telefon med hver praksisveileder. Underveis i praksisperioden har praksisveilederne hovedansvaret for oppfølgingen av studenter, men studentene og veilederne blir oppfordret til å kontakte praksiskoordinator ved behov. Dette fungerte godt og gjør at vi kan følge opp ulike utfordringer som oppstår underveis.

Studentene deltar i obligatoriske praksisseminar ca. en gang i uka mens de er i praksis. Her øver de seg på systematisk observasjon og diskuterer praktisk-pedagogiske utfordringer (PED4101), samt løser caseoppgaver og deltar i refleksjonsgrupper hvor de drøfter sin egen rolle som rådgiver (PED4104). Studentevalueringene fra praksisseminarene viser at studentene verdsetter arbeidet med refleksjonsnotater i mindre grupper. De vil gjerne ha mer av det fremfor presentasjoner i stor gruppe.

Mot slutten av praksisperioden, gjennomfører praksiskoordinator en evalueringssamtale med hvert praksissted. Praksisveilederne evaluerer studentene ut fra læringsutbytte, selvstendighet, faglig-etisk refleksjon, tilpasning til praksisstedet og evne til å motta veiledning.

Etter praksis gjennomfører praksiskoordinator og emneansvarlig en evalueringssamtale med de studentene som har vært på samme praksissted. Studentene gir også en vurdering av læringsutbytte, selvstendighet, faglig-etisk refleksjon, tilpasning til praksisstedet, samt hvordan veiledningen har fungert.

Studentene får også en individuell skriftlig tilbakemelding fra praksisveilederen sin som er utarbeidet i samarbeid med praksiskoordinator. Veilederne godkjenner den skriftlige framstillingen før det blir sendt til studentene individuelt.

Læringsutbytte av praksis vurderes veldig positivt både av studentene, veilederne og faglig ansatte. Studentene er, med noen få unntak, svært tilfreds med den veiledningen de får i praksis. Praksis gir økt forståelse av teori, teori bidrar til refleksjon og et kritisk blikk på praksis, og erfaringene i praksis motiverer for arbeid i fagfeltet (se evalueringer i PED4101 og PED4104). Praksiskoordinator og nivåkoordinator opplever at oppfølgingsmodellen knyttet til praksis på PPR bidrar til å sikre tett oppfølging av studenter og veiledere. Studentene får både en gruppebasert og individuell tilbakemelding på hvordan de har fungert i praksis, og de får mulighet til å sette ord på hva de har lært.

Svakere områder knyttet til programmets læringsmål

«kjenner til lover og bestemmelser på området» (kunnskaper). Studentene lærer noe om dette i praksis i PPT, men dette temaet ser ikke ut til å være godt dekket opp av forelesningstema på master. Studentene lærer om regelverk knyttet til rett til spesialundervisning, men mindre om hva som regulerer samarbeid med barnevern og andre hjelpetjenester (for eksempel opplysningsplikten). Det er ønskelig at studentene fikk mulighet til å lære litt mer om de juridiske sidene ved virksomheten.

«kunne beherske og tilpasse faglige uttrykksformer i kommunikasjon med andre fagfolk, foreldre, brukere og allmennheten» (generell kompetanse). Denne delen dekkes nå stort sett av praksis i tredje semester (PED4104). Praktiske øvelser knyttet til rådgivning- og veiledningsferdigheter har aldri vært sterkt vektlagt som en del av undervisningen på PPR, men er nå helt nedprioritert på grunn av plassbegrensninger (se for eksempel evaluering PED4104 høst 2021). Vi prioriterer undervisningstiden til teori og refleksjon. Videre er etisk og faglig forsvarlig kartlegging vektlagt. I praksisseminarene får studentene mulighet til å reflektere over seg selv som rådgivere knyttet til sine praksiserfaringer. Det er imidlertid et spørsmål om studentene blir handlingsdyktige nok som rådgivere uten mer grunnleggende trening på rådgivningsferdigheter.

Master i PPR har fokus på barn og unge når det gjelder kartlegging og gir sertifisering i WISC. Det er imidlertid problematisk at de som utdanner seg til å bli PP-rådgivere ikke har sertifisering til å gjennomføre tilsvarende vurderinger av kognitive evner med unge over 16 år og voksne (WAIS). Dette er viktig for PPR-rådgiveres oppfølging i videregående skole og voksenopplæring. Psykologforeningen har regler som hindrer våre studenter fra å sertifiseres med WAIS.

Sammenhengen mellom fordypningen på bachelor og studieretningen på master

Vi arbeidet ut fra en helhetstankegang da vi planla fordypningen i pedagogisk psykologi, og ble enige om en del prinsipper for forholdet mellom BA og MA nivå (f.eks. mindre fokus på konkrete vansker på BA-nivå) og grenseoppganger til de andre søylene (f.eks. fokus på barn og unge). I arbeidet med nytt innhold ble det ikke tatt et mer overordnet grep for å samkjøre emnene på tvers av BA og MA. Dermed kan det i praksis ha oppstått noe overlapp i temaer på tvers av emner i søylen (for eksempel tema knyttet til intervensjonsforskning). Det er også en fare for at enkelttemaer ikke er dekket godt nok i søylen som helhet (for eksempel tema knyttet til inkludering eller noen vansker). Alle emneansvarlige har forsøkt å ivareta sammenheng og progresjon i emnene gjennom tette samarbeid med kollegaer.

Ettersom søylen i pedagogisk psykologi betjener en stor andel av studentene på BA (veldig mange velger denne studieretningen), hadde det nok også vært nødvendig med mer samarbeid med fagpersoner på andre studieretninger. Dette ville også kunnet bidra til å sikre tilstrekkelig bredde i pedagogiske perspektiver (f.eks. knyttet til tema som identitet, utenforskap og inkludering).

Rekruttering til studieretningen i PPR

Det er generelt god søkning til PPR master og vi har sett en liten økning i antallet studenter de siste årene (nå ligger kullene mer stabilt på 20 studenter per år). Med tanke på de mange utdanningsinstitusjonene som gir (eller er i ferd med å opprette) et tilbud innenfor det pedagogisk-psykologiske fagfeltet, er det grunn til å tro at vi har et mye større potensiale for å rekruttere engasjerte studenter. Master i PPR ved UiO er ikke et kjent studium. Samtidig er opptakskravene til MA i PPR relativt strenge når det gjelder krav til forkunnskaper hos søkerne. Tilgang til praksisplasser er også en begrensende faktor i forhold til hvor mange studenter vi kan ta opp.

Det er ønskelig med bedre kjønnsbalanse – nå er det er stor overvekt av kvinner som søker master i PPR. Vi har hatt opptil 4-5 menn noen år, mens snittet nok ligger mer på 2 menn per år. En bedre rekruttering av menn krever målrettet arbeid, men det er viktig for sektoren som vi utdanner til.

Bare halvparten (eller færre) av studentene som kommer inn på ny master i PPR er fra vårt eget BA-program. En grunn til dette kan være at mange som tar BA-søylen i pedagogisk psykologi ikke har planer om å ta en master, og derfor ikke søker. En annen grunn kan være at studenter fra andre BA-utdanninger utkonkurrerer våre studenter.

Vi ønsker også å rekruttere fagpersoner fra barnehage- barnevern- og skolesektoren til master i PPR. Derfor har vi nylig etablert en årsenhet på BA-nivå (med 8 plasser) som lager en tydelig kvalifiseringsvei for denne søkergruppen.

Hvorvidt fagmiljøet tilknyttet studietilbudet har en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, er kompetansemessig stabilt over tid og har en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet

Fram til nå har vi vært godt dekket opp på emner om språk, tekstforståelse og flerkulturelle perspektiver på tvers av BA og MA nivå (PED4102 er for eksempel godt dekket opp av egne ansatte og bygger videre på PED2102 på BA nivå). Det er ikke helt samme situasjon for de to andre store MA-emnene på 15 studiepoeng. Både PED4101 og PED4104 trekker inn en del eksterne forelesere. Disse foreleserne dekker områder som ikke er typiske satsinger hos oss (f.eks. familieterapi og utviklingshemming), men representerer også områder som er svært viktige for å kunne tilby et helhetlig og forskningsbasert studieprogram innen pedagogisk-psykologisk rådgivning (f.eks. sosioemosjonelle vansker, utviklingsforstyrrelser, rådgivning og systemarbeid).

Tilgangen på faglige ressurser til undervisning og veiledning av masterstudenter har tre hovedutfordringer som henger sammen med fortiden og påvirker framtiden:

- IPEDs forskere innenfor det pedagogisk-psykologiske fagfeltet lykkes godt med søknader om forskningsmidler og har derfor frikjøp i store stillingsandeler
- Ansatte innen fagområdet har tatt på seg mye ansvar i lederverv på institutt og fakultet
- Flere ansatte er i ferd med å pensjoneres uten at det automatisk fører til nyansettelser på området

Totalt fører dette til overtid på timeregnskapet til den enkelte ansatte og mangel på ressurser totalt. På grunn av denne situasjonen er det blant annet vanskelig å finne interne veiledere til masteroppgavene på PPR.

Samtidig som det pedagogisk-psykologiske fagfeltet på IPED har få fast ansatte med tid til undervisningsoppgaver, bør det nevnes at Institutt for spesialpedagogikk (ISP) ved UV-fakultetet har hatt en tydelig dreining mot det pedagogisk-psykologiske fagfeltet og rådgivningsfeltet. De har en robust og bredt sammensatt ansattgruppe på dette feltet (flere ansatte er tidligere stipendiater ved IPED). Det er til dels stor overlapp i temaene som vi underviser i på tvers instituttene. Det er viktig at denne situasjonen tas med i diskusjonen av hvordan ressursene skal prioriteres ved IPED fremover.

Arbeidslivsrelevans (relevans for videre studier og/eller arbeidsliv)

Gjennom pågående forskningsprosjekter ved instituttet får studentene på PPR mange tilbud om å påta seg betalt arbeid som forskningsassistenter. Deltakelse i disse forskningsprosjektene gir studentene yrkesrelevante erfaringer, blant annet knyttet til kartlegging og observasjon i barnehage og skole.

Nesten alle studentene som tar master i PPR får jobb med en gang de er ferdige. De fleste får jobb i PP-tjenesten, men noen velger å søke seg til andre deler av barnehage- og skolesektoren eller utdanningsdirektoratet. Praksisstedene gir tilbakemeldinger om at studentene har mye å tilføre til fagfeltet, og dermed har vi opplevd at mange studenter får tilbud om jobb på praksisstedet etter endt praksis (både på skoler og i PPT). For å sikre god gjennomføring, har vi derfor sett oss nødt til å henstille til praksisstedene om å ikke tilby studentene store stillinger før de er ferdige med masterprogrammet.

Studentene gir uttrykk for at det er lett å koble teori til praksis. De gir også uttrykk for stort utbytte av å være i praksis på vanlige skoler i første semester. Flere studenter har begrenset praktisk-pedagogisk erfaring før de begynner på master i PPR. Vi har stor nytte av å samarbeide med barnevern, PPT og Statped knyttet til undervisningen, og deler av dette samarbeidet kan med fordel styrkes fremover.

Internasjonalisering

(ivaretar utvekslingstilbudet faglig relevans for studieretningen og er nivå-, omfangsmessig tilpasset? Eller er det behov for å jobbe videre med tilbudet?)

På grunn av obligatoriske emner og praksis, anbefaler vi studentene som planlegger å ta master i PPR om å dra på utveksling mens de er på BA-nivå. Alternativt kan de reise ut i 4. semester mens de arbeider med masteroppgaven. Det er vanligvis et sted mellom ingen til to studenter på PPR som ønsker å dra på utveksling. Disse har funnet et passende tilbud.

PED4011 – Metodeemnet

Hvordan passer emnet inn i programstrukturen (strukturelt og innholdsmessig)?

Som nevnt over er det viktig for PPR at metodeemnet tilbys i første semester slik det gjøres i dag. Omfanget av undervisningen på metodeemnet er mer omfattende enn fagemnet i samme semester (begge emner er på 15 stp). På PPR opplever vi at studentene formidler at de setter stor pris på den oppfølgingen de får på metodeemnet, men at alle delene ikke oppleves like relevante for dem.

Da vi arbeidet med studieendringene, ble vi bedt om å passe på at fagemnene i første semester ikke hadde for mange obligatoriske aktiviteter fordi metodeemnet ville bli krevende. Studentene formidler også at de opplever at metodeemnet overskygger fagemnet når det gjelder fokus og innsats (PED4101). Evalueringene på PED4101 tyder på at studentene sammenligner den oppfølgingen de får på metodeemnet med oppfølgingen på fagemnet. De ønsker seg mer undervisning og mulighet til å gå i dybden på fagemnet. Nå opplever de at fagemnet blir for overfladisk behandlet både av foreleserne og av dem selv på grunn av tidspress. Foreleserne har for lite tid til å drøfte temaer i dybden og studentene er ikke godt nok forberedt til å delta aktivt i undervisningen.

Gjennomføring av masteroppgaven

(forberede studenter, veiledning, oppfølging og sensur)

Studentene på PPR blir bedt om å knytte masteroppgaven til minimum ett av de tre fagemnene (PED4101, PED4102, eller PED4104). Det er en utfordring at emnet i rådgivning og veiledning (PED4104) kommer til slutt. Det betyr at studentene velger tema for masteroppgaven og skriver prosjektbeskrivelsen før de har hatt dette emnet. Konsekvensen er at få studenter velger å skrive masteroppgaver knyttet til rådgivning og veiledning. Derfor er dette noe som vektlegges spesielt når vi diskuterer mulige tema for masteroppgaven med studentene.

Studentene på PPR får også tilbud om å skrive masteroppgaver knyttet til pågående forskningsprosjekter, både på instituttet og ved andre forskningsinstitusjoner. Vår erfaring fra de siste par årene, er at studenter som knytter seg til forskningsprosjekter får god veiledning, gode data og lærer mye om forskningsprosessen. Disse studentene får også gjennomgående svært gode karakterer på masteroppgaven. Likevel er det relativt få studenter på PPR som velger å knytte seg til forskningsprosjekter. Stort sett virker studentene mest motivert for å skrive på tema de selv har definert. Mange velger å skrive om tema som ligger i periferien av faget, og de fleste foreslår å gjennomføre kvalitative intervju dersom de skal samle data selv. Mange studenter vil gjerne skrive om sensitive tema, og det er noe vi må regulere i tidlige faser av planleggingen. Fra UV-fakultetets side har det vært lagt vekt på at masterstudentene bør, så langt det er mulig, unngå å samle data som er røde og svarte.

Som nevnt over, kan det være en utfordring å finne nok veiledere til masterstudentene på PPR, og denne situasjonen er til hinder for å ta opp flere studenter på denne studieretningen. For det første er det nesten ingen av de fast vitenskapelig ansatte som har tid på timeregnskapet (de fleste har overtid som må bygges ned). For det andre, er det mange aktuelle fagpersoner innenfor det pedagogisk psykologiske fagfeltet som opplever at de ikke kan gi god veiledning på analyser knyttet til kvalitative intervju. For det tredje, er det vanskelig å finne dyktige veiledere til tema som ligger mer i periferien av faget.

Samtidig er det viktig å understreke at nesten alle studentene som tar master i PPR fullfører studiet på normert tid, og får gode karakterer på sine masteroppgaver. Det tyder på at IPED klarer å skaffe egnede eksterne veiledere som gir god oppfølging, og at vi handler raskt når vi får høre om utfordringer i veiledningsforholdet som kan være til hinder for studentenes fremdrift.

På PPR har vi et viktig masterforberedende emne i tredje semester som fokuserer på hvordan studentene kan lese og benytte forskningsartikler i eget arbeid (PED4105). Dette kan også være medvirkende til at studentene har god fremdrift. Studentene på PPR får imidlertid ikke noe felles oppfølging i siste semester mens de jobber med masteroppgaven. Under pandemien har nivåkoordinator og studiekonsulent etablert mer uformelle møtepunkt på zoom i siste semester for å ivareta studenter på hjemmekontor. Disse samtalene har vært viktige for å fange opp studenter som strever av ulike grunner, og vi bør se på måter å holde en viss kontakt med 4. semester-studentene på PPR nå når studiehverdagen forhåpentligvis blir mer normal.

Skrevet av Nivåkoordinator for master PPR Veslemøy Rydland på vegne av de ansatte som arbeider tilknyttet denne studieretningen